

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä (HE 96/2018)

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki kotoutumisen edistämistä ja samalla kumottaisiin voimassa oleva saman niminen laki. Maakunnille säädettäisiin yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä, suunnittelusta ja seurannasta maakunnassa. Kunnat säilyisivät jatkossakin keskeisinä kotouttamisen toimijoina.

Maahanmuuttajien työmarkkina-asema on heikko. Sen kehittämisessä ensimmäisenä nousee yleensä esiin Suomen tai ruotsin kielen oppimisen tärkeys. Kielitaidon lisäksi merkittäviä inhimillisen pääoman osa-alueita ovat työkokemus ja koulutus. Inhimillinen pääoma nimittäin on osittain paikallisesti määrittyvää.

Kielikoulutukseen pääsyä on vaikea arvioida, koska tietoa siitä ei juurikaan ole. Kotouttamisen arvioinnin ja alueellisten vertailujen tekemiseksi tarvitaan luotettavia tietoja koulutusjonoista eri puolella Suomea.

Millainen tahansa Suomesta saatu työkokemus on täällä usein työllistymisen kannalta arvokkaampaa, kuin ulkomailla saatu työkokemus. Suomesta hankittu työkokemus viestii työnantajalle siitä, että maahanmuuttaja on jo omaksunut yleiset suomalaiset työelämän pelisäännöt ja on sisällä paikallisessa työelämässä. Tästä syystä minkä tahansa työkokemuksen saaminen ja sen dokumentointi Suomesta on maahanmuuttajalle erittäin tärkeää.

Ulkomailla saadun koulutuksen arvo ja merkitys vastaa pitkälti ulkomaista työkokemusta: Niiden sisällöt, laajuus ja laatu ovat yleensä tuntemattomia Suomessa. Siksi ulkomaisten tutkintojen tunnistamis- ja tunnustamismenettelyyn tulee luoda nopeat palvelumallit. Tämä on aihe, jossa EU-yhteistyöstä voisi olla hyötyä.

Kotoutujan kanssa tehdään alkukartoitus, joka on perustana kotoutumissuunnitelmalle ja sopivien töiden ja koulutuspaikkojen haulle. Tärkeätä on, että suunnitelman mukaiset toimet räätälöidään ja aloitetaan nopeasti: kielikoulutukseen tulisi päästä kahden viikon kuluessa. Kotouttamiskoulusta tulisi uudistaa siten, että siihen sisältyy aina myös työelämään tutustumista ja yrittäjyystietoutta.

Kielikoulutusta voidaan monipuolistaa ja tehostaa tarjoamalla yhtäältä verkko-opintoja lähiopetuksen rinnalla ja toisaalta yhdistämällä kielio-pintoja ammatillisiin opintoihin tai työntekoon. Kielio-pinnot eivät saa keskeytyä esimerkiksi työllistymisen vuoksi.

Kielio-pintojen velvoittavuutta on lisättävä siten, että oleskeluluvan saamisen jälkeen maahanmuuttajan on osoitettava suomen tai ruotsin kiel-tä taitonsa tietyssä ajassa.

Palkkatukijakso tai ammatillinen työvoimakoulutus lähes kaksinkertais-tavat maahanmuuttajien työnsaantimahdollisuudet. Tällä hetkellä palkkatuki ei kuitenkaan riitä kattamaan alemman tuottavuuden ja lisäänty-neen työnohjauksen aiheuttamia kuluja työpaikalla. Myös työko-keilujak-sot ovat mahdollinen väylä lisätä työkokemusta Suomessa.

Työko-keiluja tai palkkatuettua työtä ei voi käytännössä järjestää yrityk-sissä, joissa on osa-aikaisia, lomautettuja tai takaisinottovelvollisuuden piirissä olevia työntekijöitä. Kaikilla työpaikoilla tulisi olla mahdollisuus tarjota työko-keilupaikkoja tukemaan osaamis- ja koulutustarpeiden arviointia.

Pitkäänkin Suomessa asuneiden maahanmuuttajanaisten työllisyys-aste on matalampi kuin miesten. Naisten pääsyä työmarkkinoille voi-daan edistää tuomalla kotoutuksessa esiin lasten päivähoitopalvelut ja suomalaisen työelämän tasa-arvoisuus. Perhevapaa-uudistuksella ja 5-vuotiaiden esiopetuksella voidaan myös lisätä maahanmuuttajanaisten suuntautumista työmarkkinoille.

Kotouttamisesta kunnille ja vastaisuudessa myös maakunnille aiheutu-vat kustannukset tulee ottaa huomioon valtion rahoituksessa. Pakolais-taustaisten maahanmuuttajien työllisyysaste nousee kyllä ajan myötä, mutta on pitkään merkittävästi alempi kuin kantaväestön.